

Floristické studie na Osoblažsku

- **Zuzana Mruzíková^{1, 2}**, **Petr Koutecký¹**, **Romana Prausová²**

¹ katedra botaniky, Přírodovědecká fakulta, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Branišovská 31, CZ-370 05, České Budějovice

² katedra biologie, Pedagogická fakulta, Univerzita Hradec Králové, Rokitského 62, CZ-520 03, Hradec Králové

kontaktní email: mruzikova@seznam.cz

Úvod

Na území České republiky se nachází mnoho míst floristicky důsledně probádaných, ale jsou také místa, kterým takovou pozornost dosud nikdo příliš nevěnoval, a jedním z nich je i Osoblažsko.

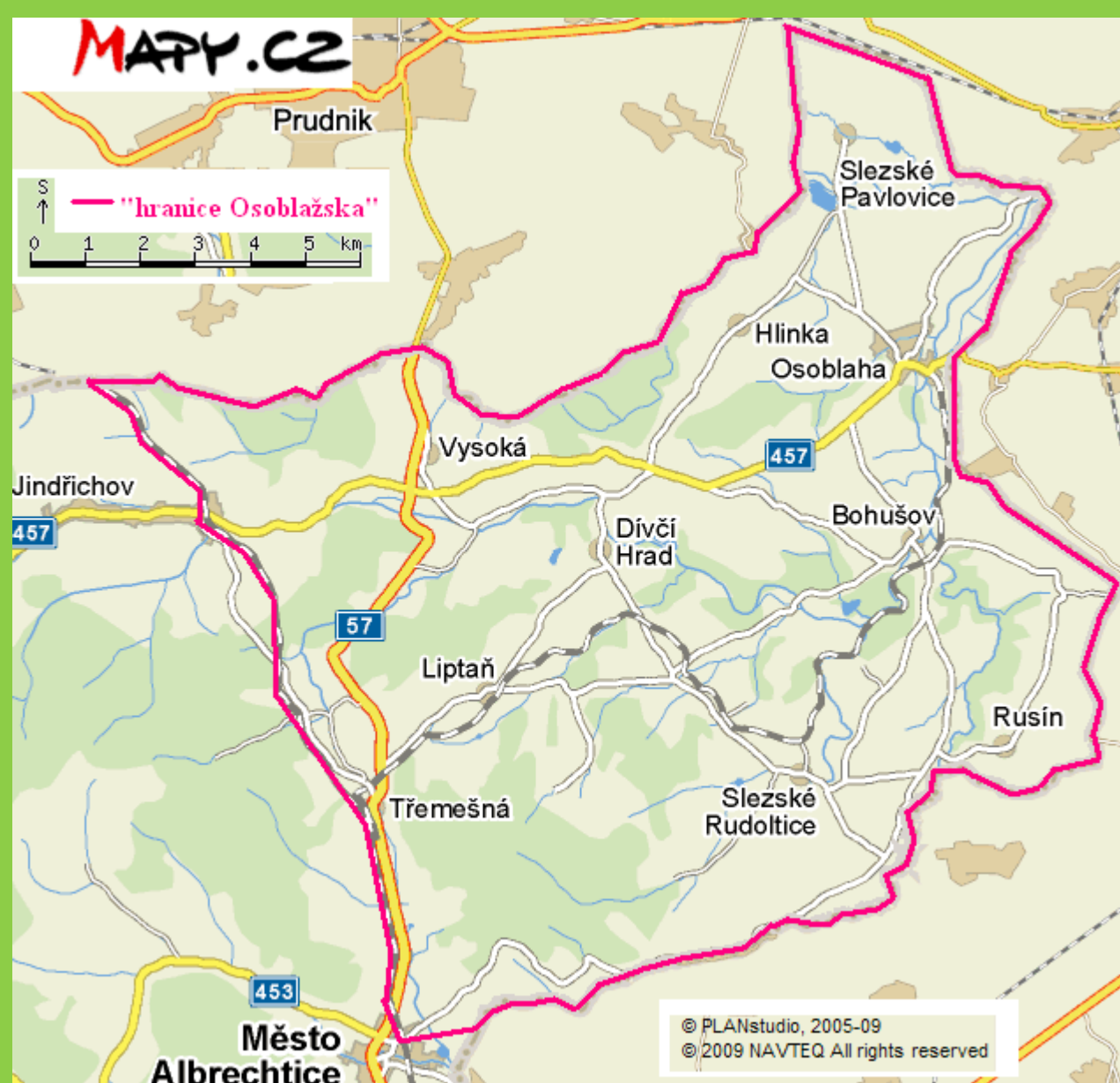
Charakteristiky oblasti

Osoblažsko leží v Moravskoslezském kraji, v okrese Bruntál (v části patřící kolem r. 1950 k okresu Krnov). V území se nachází množství obcí a menších osad, včetně několika zaniklých po 2. světové válce (např. Pelhřimovy – obec na české straně zaniklá, zatímco v sousedním Polsku stále fungující). Mezi největší obce patří Bohušov, Jindřichov, Osoblaha, Slezské Rudoltice a Třemešná (kromě Jindřichova jsou všechny tyto obce na železniční trati úzkokolejky Třemešná ve Slezsku – Osoblaha).

Nejnižším bodem území je soutok řek Osoblaha a Prudník v severní části území v těsné blízkosti hranice s Polskem (asi 206 m n. m.), nejvyšším bodem území je vrch Kobyla (574,1 m n. m.) východně obce Třemešná.

Část území na SV Osoblažska byla zaledněná. Hranice zalednění je tvořena přibližně linií spojující obce Víno, Pitárne a Jindřichov – mezi pozůstatky zalednění patří plochý reliéf srovnaný pevninským ledovcem, bludné balvany aj.

V k.ú. Dívčí Hrad se nachází PP Oblík u Dívčího Hradu, paleontologická lokalita karbonu – zde během floristického kurzu v r.1989 nalezen druh *Aira caryophyllea*.

Floristické studie

Studie navazující na bakalářskou práci se snaží podchytit květenu co největší části Osoblažska se zaměřením jednak na květenu intravilánů obcí, dále na lesní komplexy kolem vodních toků, sušší teplé stráňky aj.

Botanický průzkum probíhá od jara do zimy, přičemž je snahou navštívit každé z míst tak, aby zde byl podchycen jarní a letní aspekt i později kvetoucí druhy.

V terénu je využíváno zápisu do připravených škrtek, zakresů do map, případně zaznamenávání zeměpisných souřadnic. Je sbírán dokladový herbářový materiál a u druhů, u kterých není možné položku pořídit, je provedena fotodokumentace.

Zároveň probíhá excerpcí literatury a byl prostudován herbářový materiál zapůjčený z muzea v Bruntále s položkami z Osoblažska z let 1973 – 1992.

Historické a současné floristické průzkumy území

V minulosti se floristickým výzkumům na Osoblažsku věnovali např. Jaroslav Veselý (Příspěvek ke květeně Osoblažska, 1954) nebo František Kühn (Polní plevely Osoblažska, 1965).

Flora byla částečně zmapována také při floristickém kurzu České botanické společnosti v roce 1989 v Bruntále.

Zasahují sem i studie kolektivu Josefa Dudy, Emanuela Opravila a Bohumila Šuly věnované květeně Nízkého Jeseníku a přilehlých území (články Chráněné a ohrožené druhy v květeně Nízkého Jeseníku a přilehlých území z let 1993 – 1995 a Zajímavé druhy v květeně Nízkého Jeseníku a přilehlých území z let 1995 – 1999*).

Studie Aleše Pečinky a Zuzany Dočkalové z r. 2004 „Příspěvek ke květeně pískoven Slezské pahorkatiny“ zahrnuje i několik pískoven na Osoblažsku.

Od roku 2007 následují floristické studie Zuzany Mruzíkové, které jsou podkladem bakalářské práce obhájené v červnu 2008 a připravovaných diplomových prací.

Literatura:

Kühn F. (1965): Polní plevely Osoblažska. Čas. Slez. Mus., Ser. A, XIV: 99-107.

Pečinka A. & Dočkalová Z. (2004): Příspěvek ke květeně pískoven Slezské pahorkatiny. Čas. Slez. Muz., Ser. A, 53: 75-86.

Pyšek P., Sádlo J. & Mandák B. (2002): Catalogue of alien plants of the Czech Republic. Preslia 74: 97-186.

Veselý J. (1954): Příspěvek ke květeně Osoblažska. Přírodovědný sborník Ostravského kraje, 15: 66-75.

*Duda J., Opravil E. & Šula B. (1993-1999) články v Čas. Slez. Muz., Ser. A

V současnosti převažují pole a kulturní lesy (dříve smrkové, místy s modřínem a douglaskou). Zachovalejší lesní porosty by bylo možné zařadit do svazů *Carpinion*, *Alnion incanae* (podsvaz *Alnenion glutinoso-incanae*) a *Genisto germanicae-Quercion*.

V polopřirozené vegetaci louky svazu *Arrhenatherion*, případně svazu *Cynosurion* a *Alopecurion pratensis*. Luční porosty jsou obvykle druhově chudší, ovlivněné dřívějším intenzivním obhospodařováním, některé z nich mohly být v minulosti pole, která jsou v současnosti opuštěná a zarůstají. Ostatní typy vegetace (např. prameniště, rákosiny a ruderalní vegetace) jsou zastoupeny pouze maloplošně.

V současné květeně je nápadný výskyt teplomilných druhů, s možnou návazností na Polsko (např. *Viola mirabilis*), jako i výskyt druhů považovaných za karpatské prvky, jako např. *Cruciata glabra* a *Isopyrum thalictroides*. Objevují se zde také prvky horské květeny, jako je *Veratrum album* subsp. *lobelianum*.

Výsledky

Během bakalářské práce bylo zaznamenáno 13 druhů kaprad'orostů a asi 540 druhů semenných rostlin. Celkový počet zaznamenaných druhů nepatrně vzrostl a byly nalezeny další lokality zajímavých druhů (např. s výskytem *Isopyrum thalictroides*, *Veratrum album* subsp. *lobelianum* aj.). Byly zde nalezeny 2 do té doby nezvěstné taxony pro Moravskoslezský kraj, 11 silně ohrožených taxonů, 10 ohrožených a 19 vyžadujících pozornost. Mezi jinými se jedná např. o druhy *Cephalanthera longifolia*, *Iris sibirica*, *Listera ovata*, *Platanthera* sp., *Salix rosmarinifolia*, *Veronica verna* a *Viola mirabilis*. Dále bylo zaznamenáno 25 taxonů považovaných za invazní (Pyšek et al. 2002) - např. *Galinsoga parviflora* a *G. quadriradiata*, *Reynoutria japonica*, *Robinia pseudacacia* atd.

fotografie : 1 soliterní strom (v pozadí obec Liptaň), 2 pohled na rybník Dívčí Hrad, 3 potok po soutoku Hrozové a Matějovického potoka, 4 pole se soliterními duby u Slezských Pavlovic, 5 netypicky zbarvená *Anagallis arvensis*, 6 *Iris sibirica*, 7 *Reynoutria japonica*, 8 *Cruciata glabra*